

INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA IN NJENE POSLEDICE

1.a: industrijska revolucija je organizirano delo, masovna proizvodnja, naprednejša delitev del in uporaba stroja namesto človeške in živalske sile. Nastanek tovarn. izdelki so se pocenili, tako, da so izdelke lahko kupovali tudi revnejši ljudje.

1.b: železnica, parnik, parni stroj, predilni stroj, lokomotive, traktorji,...

2. spremembe so bile vidne v tekstilni industriji in razvita prometna povezava

3. tovarne v bližini naravnih bogastev, velike tovarne, ustrezna geografska lega,

4. množično izdelovanje izdelkov, cena se je nižala, vsak si je lahko privoščil izdelek. izdelki so bili manj kvalitetni proizvedeni v veliki masi

5. anglija je bila že prej (18. stol) najbolj razvita država v Evropi. angleško gospodarstvo je imelo ogromne možnosti in ugodnosti zaradi naravnih bogastev, ustrezno geografsko lego, veliko ladjevje, svobodno gospodarsko dejavnost.

6. tu so izumili prvi parni stroj, nastale prve tovarne, razvita prometna zveza (morje in železnica).

Lastniki bombažnih predilnic so začeli na veliko proizvajati blago, nastale so tovarne s stroji, to vzbudi razcvet železarstva-železova ruda. parni stroj so uporabljali predvsem v tekstilni industriji, črpalke za vodo in parne žage.

7. premogovniški bazeni po Evropi: pomurje, Walles preko osrednje Anglije, šlezija, donski bazen-rusija, zasavje-pri nas

8.a: v 19. stol. Prenos znanja na področju tehnike, trgovine in bančništva iz Anglije na celino. po Napoleonovih vojnah so se začele EU države odpirati novostim.

B: najprej zajame Belgijo-ta je razpolagala z zalogami premoga in železa in pomembnimi tekstilnimi središči

C: zajame še: Francijo, Nemčijo, Švica, Italija, Norveška, Danska, Portugalska

D: v Habsburški monarhiji zajame: spodnja Avstrija z Dunajem, Zagornje Štajersko, Zasavje, Maribor, Jesenice.

9. proces industrializacije je v vzhodni EU zelo zaostajal. 60 leta 18. stol. So prinesla osvoboditev tlačanov-industrijska revolucija se je malo dotaknila. prevladovalo je kmetijstvo

10. bankirji so vlagali denar v tovarne v katerih so delali delavci, tudi tisti, ki so prej delali na domu so sedaj v tovarnah. potrošniki so kupovali izdelke, ladje pa so izvažele tudi v druge države in kontinente.

11.a: v drugi industrijski (druga pol. 19. stol) revoluciji se pojav elektrika in motor z notranjim izgorevanjem.

12. Severna Amerika je doživela v drugi polovici 19. stol. Močno poživitev prometa in industrializacije, preseljevanja in porast premoženja. Industrija je bila skoncentrirana

predvsem na SV. Osrednji del je bil kmetijski del. Živinoreja, njive-žitarice. Notranji trg se je povezal in utrdil z razvojem železniškega omrežja. 1860 je imela Amerika večje omrežje kot EU. Na jugu je bilo plantažarstvo s sužnji. Okoli 1900 so prevzele vodstvo svetovnemu gospodarstvu.

Japonska je na vzhodu napredovala. Nemško cesarstvo je 1900 obvladala evropsko elektroniko, kemijski proizvodi.

13.

Kartel: nižja oblika združevanja kapitala. Lastniki se povežejo s pogodbo zato, da preprečijo konkurenco, si razdelijo tržišče in določajo obseg proizvodnje; podjetja v takem združenju obdržijo proizvodnjo in prodajno samostojnost.

Trust: najrazvitejša oblika monopola. združuje sorodna podjetja, ki izgubijo samostojnost in postanejo obrati novega podjetja. Lastniki dobijo delnice, ki jim omogočajo udeležbo pri delitvi dobička.

Koncern: monopolno združenje, ki zajema več različnih dejavnosti: industrijo, trgovino, transport, banke. Čeprav lahko podjetja formalno ostanejo samostojna, je vse podrejeno koncernu, ki jih nadzoruje.

Monopol: izključna oblast nad čim; tudi združenje podjetij, ki se povežejo, da bi preprečile konkurenco.

Delnice: vrednostni papirji, ki zagotavljajo lastniku pravico do deleža pri glavnici in pri delitvi dobička delniške družbe.

14. angleška organizacija delavcev: trade unioni

15. delavci so se morali držati strogega urnika. Če je zamudil ni smel več v tovarno, dokler se ni končal zajetek in izgubil je četrtno dnevne mezde. Na ukaz je moral jesti in spati, piti. Delavci so izkoriščali v tovarnah.